

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények ezimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy hónapra . . . 1 ft 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Szemle.

II.

A híres Tiszaklikk mintegy hatvan tagot számlál. Olyan legény, a ki ellenzékebe menne, ha a Tiszák teljesen leszoríttatnának, alig van köztük tizenöt. De míg reménységük van a hatalomhoz, addig hatvanan vannak. Ezek között és a leltárok között a különbség még az is, hogy a leltári anyag örömeit ragadja meg a pártközi békét; de a családi politika hívei, vagyis a Tiszák mindent megtesznek a béke meghírsítésére.

Háromszor állott a magyar közelet azon a ponton, hogy fúzió jöjjön létre a közjogi alapon álló pártok között. A Tiszák mindig meghusították. Féltek a rendszerváltozástól. Nem akarták a pártmonopoliumpot veszélyeknek kiténni.

Életemük a korrumpált közigazgatás. A közpályát hasznolt hajtó foglalkozásnak tekintik. A hazájuk nézve privát dominium. Csak hogy hajtsa a malmukat, a reakció víze épen olyan üdvös nekik, mint az anarchia víze.

Az obstrukciótól igen sokat reméltek, mert a homály és bizonytalanság elfőrdte céljaikat és eszközeiket. Nem kételkedtek, hogy Bánffy az ő számukra söpri el az ellenzéki vihar.

Félig már czélt is érték, midőn észrevették a Bánffy ingadozását. Ennek az ingadozásnak egy vakmerő lökést adtak a Tisza-lex által. Tudták, hogy ilyen lökést egyetlen kormány sem bír el. Az ügyefogyott Bánffy lépre ment. Elfogadta a maga részére a Tisza-lexet. Ha nem fogadja el, meghiusul az alkotmányos kísérlet; Szilágyiék benn maradnak; az obstrukció elerőtlenedik s a kormány felriússul abban az erkölcsi korszerűségben, hogy nem csatlakozik az alkotmány megrontóihoz.

De Bánffy lépre ment. Azonosította magát a Tisza-lexszel s ezzel elvesztette a parthíet. Az obstrukció vitorlái új és hatalmas szelet kaptak. A szabadelvű pártból pedig eltávoztak a jobb elemek, kik élő szemrehányásai voltak az inkompatibilitásban utazó Tisza-rendszernek. Ezzel a Tiszák teljesen urai lettek a helyzetnek a szabadelvű pártban. Ölükbe vették Bánffy s tőlük függött, hogy mikor fojtsák meg ölelő karjukkal.

Ezzel elérkezett az obstrukció leszerelésének ideje. Mert az obstrukció decemberben bevégezte azt a szerepet, mit a Tiszák tőle vártak. Bánffy lejárta. Abból a politikai szennyből, a

mibe Bánffy került, a legjobb szabadelvű sem menekül. Ez már akkor befejezett tény volt a beavatottak előtt. Hátra volt az obstrukció leszerelése, hogy jöhessen az aratás.

De a Tiszák fogása nem sikerült. Nagy erőlködéseket vittek véghez. Kivált az „Egyetértés” című hírlap ugyancsak ügyeskedett. Mindegyre bedobott egy-egy bombát a szövetséges ellenzéki táborba. A függetlenségi párt elvonásával persze vége szakadt volna a harcznak. A czél annyira szembeszökő volt, hogy Kossuth Ferencz, a ki igaz hűséggel a neve és az elve iránt, a küzdők legelső sorában állott, nevét levétette az „Egyetértés” homlokáról.

Több sikertelen kísérlet után rituális fogáshoz nyult az „Egyetértés.” Kálvinista szempontból kívánta az ellenzéki szövetséget megbontani. Tudta, hogy ez a szempont minő hatással lehet olyan pártban, melynek Thaly Kálmán, Thaly Ferencz, Kiss Albert, Major Péter, Rigó Ferencz és több más kálvinista, előkelő tagja. Ám, ez a kísérlet is dűgába dőlt.

Az ellenzék szövetségét megbontani nem lehetett. Ez a tény döntött a Tiszaklikk sorsa fölött. E szövetségben oly erőssé lett az ellenzék, hogy a korona utasította Bánffy az ellenzékkel való békétárgyalásokra.

Harmincz év óta nem volt ily fontos pillanata a magyar közeletnek. Az ellenzék átértette, hogy kezébe jutott egy történelmi pillanat sorsa. Ezt elszálasztani annyi, mint hazánk alkotmányát és életérdekeit a vaksors bizonytalanságának martalékul dobni. De ezt megragadni annyi, mint megszüntetni egy kárhuzatos rendszert és leszorítani a hasonlesőket, az elvtelenekeket, a romlottakat a cselekvés teréről.

A pillanat megragadása abból állott, hogy sikerüljön a békepontozások együttes, közös és egyhangu megállapítása. Ha most pártokra töredezik, vége a reménységnek, mert Bánffy azt jelentheti Bécsben, hogy az ellenzék nem volt képes a béke feltételek megállapítására — s így az új alakulás az ellenzék befolyása nélkül jön létre, akár a Ház feloszlata által, akár a Tisza klikk vezetése alatt keletkező új kormány által.

Ma még nincs nyilvánosságra hozva az ellenzéki szövetség megállapodása. De annyi köztudomásra jött, hogy a megállapodás *egyhangu*. A feltételeket pedig lehetetlen el nem fogadni.

gadni. Ez tehát új korszakot jelent. Mert a feltételek elfogadása után a dolgok természetesen szűkebb körbe szűkült. A disszidensek, a nemzeti pártiak és a leltári anyagnak nevezett szabadelvűpártiak között.

A függetlenségi párt marad, a mi volt. Öre az alkotmánynak, rugója a haladásnak, harczosa az ország történelmi tradícióinak.

A Tisza-klikk együtt a populus Bánffynussal meghuzza magát az új alakulás árnyékában. Szerepük lejárt, remélem örökre.

Ilyen lesz az eredménye annak a halhatatlan küzdelemnek, melyet az ellenzék szeptember óta megvívott s melyet oly nagyon ócsároltak a fizetett pennák és a leigázott törvényhatóságok.

Bartha Miklós.

Politikai hír.

A Gálabürger riadója. Báró Bánffy Dezső ő kegyelmességét ez utal, mint Budapest főváros diszpolgárát (?) ismét elfogta a düh. Vezérő államférfiut ennnyire megfedkezve önmagáról és állása tisztességéről aligha látott még a világ, mint ezt a sokszoros Gálabürgert, a ki immár a politikai paralisz progressiva nagyon is előrehaladott stádiumában szenved és csak ennek tulajdonítható, ha összes kijelentéseit és cselekedeteit komoly beszámítás alá esőknek senki sem tekinti. Ám a ki még kételkedik abban, hogy ez a szerencsétlen ember tényleg *beszámíthatatlan állapotban van*, olvassa el azt a beszédet, melyet ez az ur gálabürgeri minőségben Budapest fővárosi küldöttségéhez a most miut csütörtökön intézett. Ennek megértése végett tudni kell, hogy most a parlamenti *béke* helyreállításán fáradoznak az ország sorsa felett aggódo hazafiak. Maga a király éppen Bánffy látta el utasítással, hogy a *békét* megkösse.

És mit tesz ez az ur?

Neki fog és ebben a szálnalmas beszédben oly brutális támadást intéz a parlament ellenzéki pártjai ellen, a mely unikum a maga nemében. Annyi sárt és piszkot miniszterelnök még nem szórt az ellenzékre, mint Bánffy ur ebben a szennyes beszédben.

És a mikor kérdőre vonták, hogy épen a békeltetés idején, hogy volt képes ilyen pazar módon harczias és támadó beszédet mondani, azzal áll elő,

hogy a mikor ő e beszédet mondta *még nem bírt tudomással az ellenzéki pártok békefeltételeiről.*

Konstatáljuk, hogy a Gálabürger ur ezuttal sem *mondott igazat*. Az ellenzéki pártok békefeltételeit ugyanis Bánffynak már *szerdán* este tudomására hozták. Ő pedig *csütörtökön* beszélt. Tehát akkor már ismerte a békefeltételeket. És egyszerűen *eltagadott* köz tudomásu tényeket.

Hát illik ez egy államférfihoz és egy Gálabürgerhez? Hát lehet-e szóba állani még ezzel az emberrel, a ki nem tudja mit cselekszik és a ki így él vissza a *király bizalmával*?

A politikai helyzet.

Budapest, jan. 13.

Lesz-e béke:

Lesz-e béke? Erre a jelenlegi viszonyok között nehéz volna biztos feleletet adni. Nap-nap után olyan jelenségek mutatkoznak, a melyek a komor kétséget igazolják és erősítik.

Tessék csak megfigyelni, hogyan intéződik ez a békétárgyalás?

A kormány azzal indítja meg, hogy megbízást szerez a koronától az disszidensekkel való tárgyalásra és a disszidensek közvetítésével fölszólítja az egyesült ellenzéki pártokat: formulazzák meg az obstrukció leszerelésének feltételeit. A maga részéről azonban a kormány semmit el nem árul; hagyja az ellenzéket tárgyalni magában, a minek eredménye természetesen az, hogy az ellenzék lekötí magát, míg a kormány elhatározása minden irányban szabad marad.

Az ellenzék napokig tárgyal és a mennyire a megállapított béképontok ismeretese, a legnagyobb önmérséklést tanúsítja. Magatartásában abszolút őnzellen, a mit kíván, azt az országnak kívánja, a kiegyezés kényes kérdésében is nem többet a jogföntartásnál, az elintézés végleges megoldását kitolva a távoli jövőbe, hogy a kérdés most ne álljon útjában a békének.

A miniszterelnök a föltételeket szóbeli jegyzék révén tudomásul veszi és csak annyit mond:

— Majd fölmelegyek Lukács és Fejérváry társaimmal (mint tanukkal) a királyhoz, fölhatalmasat kéni arra, hogy a szóbeli jegyzék pontozatait tárgyalási alapul elfogadjam.

Értekezés a miniszterelnökkel.

A képviselőház mai ülése alatt báró Bánffy Dezső sorjában magához kéréte a

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög centiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora 5 forint.

Nyitottéri czikkek garmond sora után 20 kr. fizetendő.

szabadelvű párt kimagaslóbb alakjait és közölte velük az ellenzék békefeltételeit. A meghívásra megjelentek a miniszteri szobában.

Széll Kálmán,
Tisza Kálmán,
Falk Miksa,
Radó Kálmán,
Gróf Tisza István,
Hegedüs Sándor.

A miniszterelnök a képviselőkkel nemcsak az ellenzék békefeltételeit közölte, hanem egyszersmind tájékoztatta magát a szabadelvű párt hangulatáról és kérte a meghívott képviselők véleményét az ellenzék feltételeiről.

Széll, Radó, Falk és Hegedüs határozottan a **béke mellett nyilatkoztak** és közölték a miniszterelnökkel, hogy a pártnak nagyrésze őszintén óhajtja a békét.

Ezzel szemben a két Tisza kereken visszautasítandónak tart minden megalkuvást és a szabadelvű párt megaláztatását látnák abban, ha a kormány az ellenzéki feltételeknek csak egyetlenegy pontját is elfogadná, mielőtt az ellenzék nem koncedálja a házszabályok azonnali módosítását.

A miniszterelnök a vele közölt véleményekről feljegyzéseket csinált.

A konferenciák folyamán hír szerint maga a miniszterelnök is **diskutálhatóknak jelentette ki** az ellenzéki pártok feltételeit.

Radó Kálmán a miniszterelnökkel folytatott tanácskozás után közölte egyik ellenzéki képviselővel, hogy a béke igen könnyen létesíthető volna, ha az ellenzék lemondana a technikai obstrukcióról, mivel szemben a többség a házszabályok olyan módosításába menne bele, mely a **szólásszabadságot egyetlen egy irányban sem szorítaná meg**.

A bécsi út.

Á bécsi utról kétféle verzió kering. Egyik szerint Bánffy báró, a ki Fejérváry és Lukács miniszterek jelenlétében fogadta Szilágyit, Csáky és Andrassy grófkot, még elutazása előtt tanácskozott Tisza Kálmánnal, míg mások azt hiszik, hogy ismervén Tiszának a békére semmi hajlandóságot nem mutató felfogását, nem is tartotta szükségesnek a pontozatoknak vele való közlését. Mi azt hisszük, a király iránt tartozó köteles tiszteletből nem mutathatta meg Bánffy báró a Tiszának az ellenzék feltételeit, mert bármilyen hatalmasság legyen is Tisza Kálmán, a király nem kérte fel őt, hogy véleményt mondjon az ellenzék pontozatairól. Ha akarja ő felsége, meghívhatja őt vagy akár mely más politikust, de hogy Tisza Kálmán mondjon

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1899. január 14.

Tudományos apróságok.

(Világító gyémántok. — Beoltás kigyómarás ellen. — Az emberi nem apadás. — Okos majmok. — Meteorológiai spiritizmus.)

Bizonyos köveknek megvan az a sajátsága, hogy ha hosszabb időig ki vannak téve a napsugarak tüzeinek, sőtét szobában derengő világosságot szórnak magukból. Fluoreszcenciának mondják ezt. A gyémánt is ezek közé a kövek közé tartozik tartozik s a magából szórt világosságot, mint most kísérletekkel igazolták, fokozni is lehet és pedig akképpen, hogy légúres csőben erős villamos áramnak teszik ki. Más-más származású gyémántok más világárszóból eredő, hol világoskékét, barackzsinűt és vöröset, hol pedig sárgás-zöldet vagy narancs-sárgát adnak. Crookes tanár legutóbb egy Londonban tartott előadásán azt beszélte, hogy neki egy zöld gyémántja van, amely egy teljes gyertyaőre is világít a légúres csőben. Ha a gyémántok egy bizonyos neme valóban képes egy oly erős fényt sugározni, akkor nem sokára megérjük, hogy a milliommok szalonjait nem gázzal, sem villammal, hanem gyémántokkal fogják kivilágítani.

Párisba a napokban érkezett meg Oleta guineai vadász, aki hazájában az egészségügyi hivatalnak teendőit is végzi. Oleta egy

olyan szert talált föl, mely a kigyómarást veszélytelenné teszi. Valami pomádé-féle a guineai vadász szerepe, melyet a kigyómarás által okozott sebhe beoltanak. A megmart ember három-négy napig lázban fekszik, de a beoltás után bátran mozoghat az őserdőkben, mert vérét többé semmiféle kigyó marása meg nem mérgezheti. Oleta hazájában nagy népszerűségnek örvend talál-mánya miatt és a benszüllöttek büvésznok tartják, a ki csodákat képes művelni. Az emberiségnek ez a jöltevéje azért időzik most Párisban, hogy orvosi diplomát szerezzen magának.

Dr. Farr a népszámlálási adatok alapján a következő átlagos számokban tünteti fel az emberi nem apadását. Egy millió ember közül az első évben 150.000 hal meg, a másodikban már csak 53.000, a harmadikban 28.000. A 13-ik évben a halottak száma már csak 4000. A 60-ik életévet csak 370.000 éri el, a 80-dikat 97.000, a 85-iket 31.000, a 95-ket 223 s 108 év múlva már csak egy marad életben.

A híres majomtanár (a csufneve ez) Garner kiadta most utleirását, a melyben beszámol mindazon megfigyeléseiről, a melyeket a majmok beszédje dolgában alkalma volt tenni.

Azt meg kell adni neki, hogy ritka alkalpssággal látott hozzá ehhez a dologhoz, mert hónapokon keresztül ott lakott egy zöldre festett, aczéldrótból összerótt ketrecben a vadon kellős közepén. Volt ott a ketreczében minden elképzelhető eszköz; villamos lámpa,

fényképező készülék, fonográf, s a mi a legfőbb, egy csimpánz kölyök. Garner addig fáradozott ezzel az állattal, a míg végre is rávante, hogy néhány emberi szót ki tudjon mondani, sőt a mi több, meg is értse azokat. Csupa egy tagu szó volt az, s a kezeiugyében szükséges, sokat látta eszközök nevei. A tanulékony majom hamarosan jobb létre szenderült s a tanár akkor egy másik ötöves csimpánzot folytatta a megfigyeléseit. Ott élt ez a majom egy néger faluban, egész fiatal kora óta a gyermekekkel játszott s szinte a társokká lett ezalatt.

Verseny futott velők, kiabált, ha azok kiabáltak, s egy asztalnál ettek, ha szabad ugyan asztalról szólni arrafelé. A mikor az amerikai Garnert szokatlan öltözetében először látta, csak egy megbámulta, mint a négerek maguk. Garner a majom közeledtére otyanféle hangot hallott, mint a minővel a csimpánzok szológatják egymást és ime az állat megtévesztve bátran hozzásimult, sőt csakhamar jó barátságba keveredtek. Ritka értelmes csimpánz volt ez a példány, a ki értette a négerek beszédjét némiképpen. Ha a gazdája ráparancsolt, hogy a tők-kobakjába vizet hozzon, megtette, elküldte azután az erdőbe galyakért és a csimpánz fát is hozott. Sőt amikor mondta neki, hogy keresse elő az egyik néger feleségét: a fejkendőjébe kopaszkodva odaránczigálta az asszonyt. A csimpánz Garner tapasztalatai szerint erősebb a goorilánál, a mely csak teste erősebb. Saját-ságos, hogy ha a két majám összekap, a rövidebbet rendszerint a gorilla huzza. A gorilla családosan él, egy-egy családban tizen, tizen-

ketten, sőt huszan is vannak. A családfo — ime a mi patriarkális rendszerünk — korlátlan hatalommal rendelkezik mindenek fölött és poligámiában él. Időről-időre vesz magának egy-egy új feleséget, de dicséretére legyen mondva: a régieket sem taszítja el. A benszüllöttek így hívják: ikomba ujina, azaz a gorilla király

Hegyfalvi Kabos, a kitünő meteorológus, igen érdekes kis czikket közöl „Az Időjárás” nevű szaklapban, a melyben leírja, hogy egy spiritiszta mediumm miként tett kísérletet az időjárás terén. Többek közt ezeket mondja: „A médium egy iskolába járó tizenegy éves vézna ficska, a ki előbb betegeskedett, de jelenleg egészséges, járása azonban olyannak tünteti fel, mintha kissé feloldalt hajlana. Különben értelmes gyerek és jó tanuló. Egy ur nő fedezte fel ez évi május havában e fiuban a médiumot. Mutatványa egészen kezdetleges, asztalt vagy széket érint, szellemet idéz, mely a feltett kérdésre kopogtatás által adja meg a feleletet. Csálás, szemfénnyesztés nincs a dologban; fényes nappal lakásomon történt a kísérlet. Magam pedig sem spiritiszta nem vagyok, sem az efféle mutatóanyagoknak valami könnyen hívója nem voltam soha. Ez év július 15-én, délelőtt 8—9 óra között a kis médium által megkérdeztem a megidézett szellemet, mondja meg, eső lesz-e vagy nem július 15. és augusztus 20-ik napja között. Ha eső lesz, kopogjon egyet a szék; ha nem lesz, kopogjon kettőt. Az egyes napokra eső feleleteket nyomban feljegyeztem s eltevéen augusztus 20-ikra, meteorológiai nap-

Megbánás.

A tövises és narancsvirágok szerzőjétől.

— Angol regény. —

Az „Ellenzék” részére fordította: **AMICA**.

IX.

(Folytatás.)

(14)

— De azért magának még is hatalmában állott a dolgokat nagyon kellemetlenné tenni, folytatá Lady Jesmond. Sok bajt okozhatott volna nekem, de maga rögtön oly nagylelkűen, oly szépen, oly jó indulattal engedett és azt tehetném hozzá, hogy oly nemesen, hogy azt kell mondanom, hogy a fiamért mély hálával viseltetem iránta. Gordon kisasszony, köszönöm a jószágát. És most egy szívességet kérek magától. Maradjon velem Jesmond Deneben legalább egy évig. Én nem tudom, hogy a jövőre minő terveim vannak; de azt ígérem, — hogy Jesmond Denet nem fogja szép hozomány nélkül elhagyni. Igérje meg, hogy egy évig velem marad — nem úgy, mint e ház urnője, de mint segítő társam és társalgódom. Maga azt mondja, hogy a kuzinját — Palit — szerettem — ő érte ígérje meg, hogy itt marad. — Lesz szíves megmondani, hogy ezt

